

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 408/2015-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza o sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Radlinského 1718, Dolný Kubín, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 44/2005, za účasti Okresného súdu Košice I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 44/2005 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 44/2005 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], trovy konania v sume 518,76 € (slovom päťstoosemnásť eur a sedemdesiatšesť centov) na účet advokáta JUDr. Jozefa Poláka, Radlinského 1718, Dolný Kubín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. novembra 2014 doručená s'ťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 44/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ sa na Okresnom súde Košice II návrhom z 19. októbra 2004 domáha určenia, že dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) zo 7. decembra 2001 uzavretá medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporkyňa“), je voči nemu neúčinná.

Z dôvodu miestnej nepríslušnosti bola vec 10. mája 2005 postúpená okresnému súdu.

Okresný súd Košice II uznesením z 11. januára 2005 nariadil predbežné opatrenie. Proti tomuto uzneseniu podala odporkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 28. októbra 2005 tak, že ho odmietol ako oneskorene podané.

Okresný súd uznesením č. k. 26 C 44/2005-92 zo 16. januára 2007 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006. Predmetné uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 7. februára 2007.

Odporkyňa podala 21. marca 2007 návrh na zrušenie predbežného opatrenia, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením zo 14. mája 2007 tak, že ho zamietol. Krajský súd na základe odvolania odporkyne rozhodol uznesením z 28. júna 2007 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Konanie vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006 bolo právoplatne skončené 6. septembra 2010.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„Prvý termín pojednávania bol nariadený na deň 25. 1. 2011. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na 18. 2. 2011 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 18. 2. 2011 bolo bez prejednania veci na žiadosť žalovanej odročené na 1. 4. 2011.

Pojednávanie nariadené na 18. 2. 2011 bolo na žiadosť žalovanej bez prejednania veci odročené na 6. 5. 2011.

Štvrté pojednávanie súd nariadil na 6. 5. 2011. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na 1. 7. 2011 za účelom doplnenia dokazovania.

Piate pojednávanie súd nariadil na 1. 7. 2011. Pojednávanie pre ospravedlnenú neprítomnosť žalovanej bolo odročené na neurčito.

Šieste pojednávanie súd nariadil na 4. 11. 2011. Po prejednaní veci súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Siedme pojednávanie súd nariadil na 21. 3. 2012. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Následne opätovne došlo k zmene osoby zákonného sudcu a vec bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi [REDACTED]

Ôsme pojednávanie vo veci súd nariadil na 9. 11. 2012. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania a rozhodnutia o procesnom návrhu žalobcu na rozšírenie žaloby.

Deviate pojednávanie súd nariadil na 28. 1. 2013. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na 21. 3. 2013 za účelom poskytnutia lehoty právnenmu zástupcovi žalovanej na zaujatie procesného stanoviska.

Následne opätovne došlo k zmene osoby zákonného sudcu a vec bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi [REDACTED]

Od posledného pojednávania vo veci, ktoré sa uskutočnilo dňa 28. 01. 2013 súd vo veci neurobil žiadny úkon.“

Sťažovateľ svojimi podaniami z 22. augusta 2013 a 2. mája 2014 žiadal okresný súd, aby nariadil pojednávanie. Dňa 4. augusta 2014 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predseda okresného súdu v prípise z 2. septembra 2014 vyhodnotil sťažnosť na prieťahy v konaní ako dôvodnú.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„V konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 26 C/44/2005 sa posudzuje otázka neúčinnosti právneho úkonu, ktorý uskutočnil dlžník sťažovateľa v prospech jeho manželky (žalovanej) s cieľom vyhnúť sa plneniu, a teda úmyselne ukrátiť sťažovateľa ako svojho veriteľa...

Nečinnosť Okresného súdu Košice I. je v rozpore s požiadavkou efektívneho a plynulého konania, ktoré sú odrazom ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a tiež predpokladom poskytnutia skutočne účinnej právnej ochrany...

Postavenie sťažovateľa v dôsledku postupu súdu je neisté. Sťažovateľ sa viac ako deväť rokov nemôže domôcť vydania meritórneho rozhodnutia prvostupňového súdu, čo má

negatívne dopady na chod spoločnosti, ktorý za účelom plnenia svojich vlastných záväzkov, musel zabezpečiť náhradné finančné zdroje, s čím sú spojené nemalé finančné náklady.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada okrem vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a prikázaní príslušnému súdu vo veci konať aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, ktorou sa čiastočne znížia dôsledky spôsobené porušením práva sťažovateľa, a to vo výške 5.000,- EUR...

V namietanom prípade je zjavné, že v časovom horizonte viac ako 10 rokov po podaní návrhu nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu...

Z hľadiska povahy prerokúvanej veci a právnej či faktickej zložitosti sporu je možné konštatovať, že sa z pohľadu rozhodnutia súdu nemôže jednať o časovo náročnú vec, nakoľko zabezpečenie dostatočného množstva listinných podkladov ako aj všetky ďalšie dôkazy potrebné pre rozhodnutie v merite veci, boli vykonané pred súdom prvého stupňa resp. tieto boli označené navrhovateľom a úlohou súdu bolo zhodnotiť dokazovanie vykonané pred súdom prvého stupňa a vysloviť záver. “

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I. v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C/44/2005 porušené bolo.

... Okresnému súdu Košice I. sa prikazuje, aby v konaní sp. zn. 26 C/44/2005 konal bez zbytočných prietahov.

... Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie, v sume 5.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Košice I. povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... Okresný súd Košice I. je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 340,88 Eur na účet... právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. “

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 408/2015-8 z 23. júna 2015 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. Spr 105/2014 zo 7. septembra 2015, v ktorom v prvom rade poukázal na procesné úkony okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré tento vykonal od podania návrhu, a následne uviedol:

„Prejednávaná vec – konanie o odporovateľnosť právneho úkonu, je bežnou občianskoprávnou vecou, ktorá nevykazuje zvýšenú náročnosť po právnej ani po skutkovej stránke.

Vo veci došlo viackrát k zmene zákonného sudcu, čo do určitej miery malo za následok predĺženie súdneho konania.

V období od 6. 2. 2013 do 9. 6. 2015 súd neurobil vo vzťahu k účastníkom žiaden úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu stavu ich právnej neistoty.

Od začatia konania až do 7. 9. 2015 súd vo veci meritórne nerozhodol.

Na základe vyššie uvedeného som dospel k záveru, že súd vo veci nepostupoval plynulo a efektívne. Dĺžku konania však ovplyvnila aj žalovaná, ktorá viackrát žiadala odročiť pojednávanie pre pretrvávajúcu práceneschopnosť.“

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal svoje stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu v podaní z 21. septembra 2015, v ktorom poukázal na relevantnú judikatúru ústavného súdu a opakovane uviedol petit svojej sťažnosti. K argumentácii predsedu okresného súdu uviedol:

„Porušovateľ vo svojom vyjadrení zo dňa 07. 09. 2015 v podstate uznal, že v konaní vedenom u porušovateľa pod sp. zn. 26 C/44/2005 súd nepostupoval plynulo a efektívne

a že v konaní došlo k prieťahom. Sťažovateľ má za to, že porušovateľ týmto vyjadrením potvrdil dôvodnosť podanej ústavnej sťažnosti.

Porušovateľ vo vyjadrení zo dňa 07. 09. 2015 prijal záver, že dĺžku konania ovplyvnila aj žalovaná, ktorá viackrát žiadala odročiť pojednávanie pre pretrvávajúcu práceneschopnosť.

S takýmto záverom sa však nemožno stotožniť. Je pravdou, že žalovaná v konaní vedenom na Okresom súde Košice I. využíva procesné prostriedky a oprávnenia, ktoré jej priznáva Občiansky súdny poriadok v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaná svojím konaním spôsobuje obštrukcie s cieľom oddialiť meritórne rozhodnutie súdu vo veci. Podľa názoru sťažovateľa je ale úlohou porušovateľa zabrániť žalovanej v takomto konaní, pričom súd disponoval a disponuje právomocou jednak preveriť dôvodnosť podaných návrhov na odročenie pojednávania, ako aj sankcionovať neospravedlnenú neúčast' žalovanej na nariadenom termíne pojednávania.

Z obsahu spisu, ako aj vyjadrenia porušovateľa je však zrejmé, že k najväčším prieťahom v konaní došlo práve z dôvodov na strane súdu, ktoré sťažovateľ nemal možnosť ovplyvniť.

... v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 26 C/44/2005 sa posudzuje otázka neúčinnosti právneho úkonu, ktorý uskutočnil dlžník sťažovateľa v prospech jeho manželky (žalovanej) s cieľom vyhnúť sa plneniu, a teda úmyselne ukrátiť sťažovateľa ako svojho veriteľa.

Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci, o ktorej súd rozhoduje, vzhľadom na skutočnosť, že pohľadávka sťažovateľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené napadnutým právnym úkonom je priznaná exekučným titulom a odporovaný právny úkon bol uskutočnený v prospech manželky dlžníka, teda nejde o právne a fakticky zložitú právnu vec, a to aj vzhľadom na doterajšiu judikatúru Najvyššieho súdu SR a súdov v rámci Slovenskej republiky.

Z hľadiska hodnotenia správania sa sťažovateľa v rámci priebehu konania na Okresnom súde Košice I. pod sp. zn... 26 C/44/2005 je zrejmé, že sťažovateľ ako žalobca nedal svojím správaním dôvod ani podnet na vznik prieťahov v konaní. Táto skutočnosť je zrejmá z obsahu spisového materiálu.“

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania:

Sťažovateľ podal 19. októbra 2004 Okresnému súdu Košice II návrh proti odporkyni o neúčinnosť dohody o vyporiadaní BSM.

Okresný súd Košice II vyzval 13. decembra 2004 sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Následne uznesením z 11. januára 2005 nariadil predbežné opatrenie s tým, že odporkyni uložil povinnosť zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami v špecifikovanom rozsahu.

Dňa 18. februára 2005 podala odporkyňa odvolanie proti uzneseniu o predbežnom opatrení. Okresný súd Košice II vyzval 23. februára 2005 odporkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a zároveň doručoval odvolanie sťažovateľovi.

Okresný súd Košice II odročil 24. februára 2005 pojednávanie nariadené na 17. marec 2005 z dôvodu podaného odvolania a následne 17. marca 2005 predložil vec krajskému súdu ako odvolaciemu súdu. Krajský súd uznesením zo 6. apríla 2005 vrátil vec Okresnému súdu Košice II z dôvodu, že odporkyňa súčasne s odvolaním podala námietku miestnej nepríslušnosti, s ktorou sa musí Okresný súd Košice II zaoberať.

Okresný súd Košice II 6. mája 2005 odstúpil vec okresnému súdu z dôvodu miestnej nepríslušnosti. Predmetná vec bola následne 10. mája 2005 doručená okresnému súdu a pridelená zákonnému sudcovi [REDACTED].

Okresný súd 17. mája 2005 zisťoval adresu trvalého a prechodného pobytu odporkyne. Zákonný sudca 6. júna 2005 uložil vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby vyznačil doložku právoplatnosti na uznesení o predbežnom opatrení a tiež aby toto uznesenie bolo doručené sťažovateľovi.

Dňa 4. augusta 2005 okresný súd doručoval uznesenie krajského súdu zo 6. apríla 2005 účastníkom konania a zároveň vyzval odporkyňu, aby uviedla, kde sa zdržiavala od 20. januára 2005 do 4. februára 2005. Odporkyňa reagovala na výzvu okresného súdu podaním doručeným 6. septembra 2005.

Dňa 5. októbra 2005 okresný súd predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o predbežnom opatrení.

Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 11. októbra 2005 rozšíril petit svojho návrhu.

Krajský súd rozhodol o odvolaní odporkyne uznesením z 28. októbra 2005 tak, že toto odvolanie ako oneskorene podané odmietol. Po rozhodnutí o odvolaní bol súdny spis vrátený okresnému súdu 28. novembra 2005.

Dňa 29. novembra 2005 okresný súd doručoval uznesenie krajského súdu z 28. októbra 2005 účastníkom konania.

Dňa 23. januára 2006 okresný súd doručoval návrh odporkyni a sťažovateľa vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.

Dňa 26. júla 2006 si okresný súd vyžiadal z Okresného súdu Košice II spis sp. zn. 53 Rob 2703/03.

Podaním doručeným 15. júna 2006 sťažovateľ požiadal o nariadenie pojednávania.

Okresný súd 12. septembra 2006 nariadil pojednávanie na 31. október 2006. Na tomto pojednávaní sa nezúčastnil štatutárny orgán sťažovateľa z dôvodu jeho zahraničnej cesty a ani odporkyňa z dôvodu práceneschopnosti. Právni zástupcovia účastníkov žiadali pojednávanie odročiť. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu rozhodnutia o prerušení konania vzhľadom na konanie vedené Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006, ktoré nebolo právoplatne skončené.

Okresný súd 27. novembra 2006 žiadal Správu katastra Košice o zaslanie spisu č. V2222/2001 týkajúceho sa prevodu nehnuteľností na základe dohody o vyporiadaní BSM. Predmetný spis bol okresnému súdu doručený 12. decembra 2006.

Uznesením zo 16. januára 2007 okresný súd prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006.

Dňa 20. marca 2007 bolo doručené podanie odporkyne, ktorým navrhla zrušiť nariadené predbežné opatrenie. Dňa 11. mája 2007 odporkyňa žiadala, aby okresný súd rozhodol o jej návrhu na zrušenie predbežného opatrenia.

Okresný súd rozhodol uznesením zo 14. mája 2007 tak, že návrh na zrušenie predbežného opatrenia zamietol. Proti tomuto uzneseniu podala 28. mája 2007 odporkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením z 28. júna 2007 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Po rozhodnutí o odvolaní bol súdny spis vrátený okresnému súdu 13. augusta 2007, ktorý následne doručoval uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

Okresný súd priebežne v dňoch 14. septembra 2007, 5. novembra 2007, 9. januára 2008, 3. marca 2008, 5. mája 2008, 14. júla 2008, 16. februára 2009, 29. apríla 2009 zisťoval stav konania vedeného Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006.

Dňa 2. júla 2009 okresný súd zistil, že v konaní vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006 bol 16. júna 2009 vyhlásený rozsudok, ktorý ešte nebol vyhotovený písomne.

Dňa 24. augusta 2009 okresný súd zistil, že rozsudok vo veci vedenej Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006 zo 16. júna 2009 nie je právoplatný z dôvodu podaného odvolania.

V dňoch 22. októbra 2009 a 24. mája 2010 okresný súd zistil, že spis Okresného súdu Košice II sp. zn. 32 Cb 40/2006 sa nachádza na krajskom súde, ktorý o podanom odvolaní ešte nerozhodol.

Dňa 15. septembra 2010 okresný súd zistil, že Okresnému súdu Košice II bol doručený spis krajským súdom, ktorý rozsudok zo 16. júna 2009 potvrdil okrem výroku o trovách konania.

Dňa 29. septembra 2010 okresný súd žiadal o predloženie spisu sp. zn. 32 Cb 40/2006, resp. o predloženie rozsudku Okresného súdu Košice II v tejto veci.

Okresný súd 8. novembra 2010 rozhodol o pokračovaní v konaní a nariadil pojednávanie na 25. január 2011.

Dňa 25. januára 2011 sa sťažovateľ a odporkyňa na pojednávaní nezúčastnili a pojednávanie bolo odročené na 18. február 2011. Okresný súd uložil odporkyni, aby mu zaslala kópiu dohody o vyporiadaní BSM.

Okresný súd zisťoval 28. januára 2011 u súdneho exekútora v exekučnej veci sp. zn. EX 848/2010 stav majetku [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ].

Dňa 16. februára 2011 odporkyňa doručila žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu. Okresný súd následne 18. februára 2011 odročil pojednávanie na 1. apríl 2011.

Dňa 31. marca 2011 odporkyňa ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní zo zdravotných dôvodov.

Dňa 1. apríla 2011 s'ťažovateľ žiadal o prešetrenie toho, či zdravotný stav odporkyne odôvodňuje odročenie pojednávania. Dňa 4. apríla 2011 odporkyňa doručila okresnému súdu potvrdenie o práceneschopnosti.

Okresný súd 1. apríla 2011 odročil pojednávanie na 6. máj 2011.

Na pojednávaní 6. mája 2011 sa odporkyňa nezúčastnila, okresný súd pojednávanie odročil na 1. júl 2011 s tým, že bude zisťovať u ošetrojúcej lekárky odporkyne, či jej zdravotný stav bránil v účasti na pojednávaní.

Dňa 29. júna 2011 odporkyňa doručila vyjadrenie k návrhu.

Dňa 30. júna 2011 odporkyňa predložila dodatok k dohode o vyporiadaní BSM.

Na pojednávaní 1. júla 2011 sa s'ťažovateľ a odporkyňa nezúčastnili. Zákonná sudkyňa uviedla, že opomenula vyzvať ošetrojúcu lekárku odporkyne. Okresný súd pojednávanie odročil na neurčito.

Dňa 21. júla 2011 odporkyňa predložila svoje vyjadrenie k návrhu.

Dňa 1. augusta 2011 s'ťažovateľ predložil svoje vyjadrenie k predloženému dodatku k dohode o vyporiadaní BSM.

Dňa 15. augusta 2011 okresný súd vyzval ošetrojúcu lekárku odporkyne [REDAKOVANÉ], aby uviedla špecifikované okolnosti o zdravotnom stave odporkyne. Ošetrojúca lekárka predložila svoje stanovisko 26. augusta 2011, podľa ktorého je odporkyňa od 9. júla 2011 práceschopná.

Dňa 6. septembra 2011 odporkyňa doručila svoje stanovisko k vyjadreniu sťažovateľa doručenému 1. augusta 2011.

Dňa 7. septembra 2011 okresný súd nariadil pojednávanie na 4. november 2011.

Pojednávanie 4. novembra 2011 okresný súd odročil na neurčito.

Dňa 14. februára 2012 okresný súd nariadil pojednávanie na 21. marec 2012.

Pojednávanie 21. marca 2012 okresný súd odročil na neurčito z dôvodu zaobstarania daňového priznania [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ].

Dňa 27. marca 2012 okresný súd žiadal Daňový úrad Košice o zaslanie relevantných daňových priznaní, ktoré boli následne okresnému súdu predložené 2. mája 2012.

Okresný súd predmetné daňové priznania 17. mája 2012 doručoval účastníkom s výzvou, aby sa k nim v lehote 20 dní vyjadrili. Svoje vyjadrenie doručila odporkyňa 20. júna 2012 a sťažovateľ 30. augusta 2012, pričom sťažovateľ v podaní predložil aj svoje stanovisko k vyjadreniu odporkyne.

Dňa 10. augusta 2012 okresný súd nariadil pojednávanie na 9. november 2012.

Dňa 3. septembra 2012 okresný súd doručoval vyjadrenie sťažovateľa odporkyni.

Dňa 9. novembra 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na neurčito. Okresný súd uložil právnej zástupkyňi odporkyne, aby sa vyjadrila k návrhu

na rozšírenie návrhu, a odporkyňa vyzval, aby predložila originál dodatku k dohode o vyporiadaní BSM.

Dňa 17. decembra 2012 okresný súd nariadil pojednávanie na 28. január 2013.

V podaní doručenom 23. januára 2013 odporkyňa uviedla, že nemá originál dodatku k dohode o vyporiadaní BSM.

Pojednávanie 28. januára 2013 okresný súd odročil na 21. marec 2013. Tohto pojednávania sa odporkyňa nezúčastnila.

Okresný súd 4. februára 2013 zrušil nariadené pojednávanie z dôvodu zmien v rozvrhu práce.

Dňa 6. februára 2013 bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi [REDACTED].

V dňoch 26. augusta 2013 a 6. mája 2014 sťažovateľ opakovane žiadal, aby okresný súd nariadil pojednávanie.

Dňa 6. februára 2015 okresný súd nariadil pojednávanie na 9. jún 2015. Dňa 26. marca 2015 okresný súd určil nový termín pojednávania na 11. jún 2015.

Okresný súd 11. júna 2015 pojednával v neprítomnosti odporkyne s tým, že pojednávanie odročil na 15. október 2015.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 44/2005.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom napadnutého konania, v ktorom sťažovateľ namieta zbytočné priesťahy, je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa podľa § 42a Občianskeho zákonníka na určenie, že dohoda o vyporiadaní BSM je voči nemu neúčinná z dôvodu, že bola uzavretá medzi odporkyňou a jej manželom v úmysle ukrátiť uspokojenie pohľadávky sťažovateľa voči manželovi odporkyne. Rozhodovanie o uvedených otázkach tvorí bežnú agendu všeobecných súdov. V napadnutom konaní nemožno identifikovať žiadne prvky skutkovej alebo právnej náročnosti veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priesťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Sťažovateľ je v procesnom postavení navrhovateľa, v zásade sa zúčastňoval pojednávaní – priamo jeho konateľ, prípadne jeho právny zástupca a na výzvy okresného

súdu reagoval primerane. Správanie sťažovateľa v napadnutom konaní teda nemožno hodnotiť ako faktor, ktorý prispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania okresného súdu.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v napadnutom konaní. V tejto súvislosti poukázal na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou alebo nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, konanie trvá od 19. októbra 2004, t. j. približne 11 rokov.

Z tohto obdobia bolo napadnuté konanie prerušené podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP v čase od 7. februára 2007 do 8. novembra 2010, t. j. na dobu troch rokov a deväť mesiacov, z dôvodu konania vedeného Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 32 Cb 40/2006, v ktorom sťažovateľ uplatnil svoj nárok na zaplatenie dlžnej peňažnej sumy voči manželovi odporkyne. Sťažovateľ v napadnutom konaní namietal, že dohoda o vypořiadaní BSM mala byť medzi odporkyňou a jej manželom uzavretá s cieľom ukrátiť uspokojenie pohľadávky sťažovateľa voči manželovi odporkyne. Medzi predmetom napadnutého konania a konania vedeného pod sp. zn. 32 Cb 40/2006 existoval kvalifikovaný vzťah podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP, preto pre uvedený postup okresného súdu boli dané zákonom predpokladané podmienky.

Zo súdneho spisu tiež vyplýva, že aj počas prerušenia napadnutého konania okresný súd vykonával procesnú aktivitu, keďže rozhodoval o návrhu odporkyne na zrušenie predbežného opatrenia. Je potrebné tiež uviesť, že v čase, keď napadnuté konanie bolo prerušené, okresný súd priebežne zisťoval stav konania vedeného pod sp. zn. 32 Cb 40/2006. Rozsudok sp. zn. 32 Cb 40/2006 zo 16. júna 2009 nadobudol právoplatnosť 6. septembra 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 87/2010-187 z 26. augusta 2010. Okresný súd rozhodol uznesením z 8. novembra 2010 o pokračovaní

v napadnutom konaní, preto možno konštatovať, že v konaní pokračoval bez zbytočného odkladu po odpadnutí prekážky, pre ktorú bolo konanie prerušené.

Ústavný súd teda posudzoval postup okresného súdu (prípadne Okresného súdu Košice II) v období, v ktorom napadnuté konanie nebolo prerušené, ktoré predstavuje po odpočítaní času, kedy bolo konanie prerušené, obdobie približne siedmich rokov.

V postupe okresného súdu možno identifikovať dve obdobia nečinnosti – v čase od 23. januára 2006 do 12. septembra 2006, t. j. obdobie ôsmich mesiacov, a v čase od 6. februára 2013 do 6. februára 2015, t. j. obdobie dvoch rokov.

Ústavný súd tiež dospel k záveru, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol čiastočne aj neefektívny a nesústredený, a to predovšetkým v pomerne benevolentnom prístupe k postupu odporkyne v napadnutom konaní. Odporkyňa opakovane ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaniach, čo viedlo k odročovaniu pojednávanií bez toho, aby došlo k prerokúvaniu veci, ktorá tvorí predmet napadnutého konania. Okresný súd sám v zápisnici z pojednávania 1. júla 2011 uviedol, že konajúca sudkyňa opomenula vyzvať ošetrujúcu lekárku odporkyne na poskytnutie informácií o tom, či jej zdravotný stav bráni zúčastňovať sa pojednávania. Javí sa, že okresný súd mal postupovať v tejto súvislosti pohotovejšie a ak považoval účasť odporkyne na pojednávanií za nevyhnutnú, mohol svoje pôsobenie stupňovať prostriedkami dostupnými podľa Občianskeho súdneho poriadku (hrozba poriadkovou pokutou, uloženie poriadkovej pokuty a pod.), k čomu však zatiaľ nepristúpil.

V tomto smere možno čiastočne prijať obranu okresného súdu, ktorý uviedol, že toto správanie odporkyne prispelo k celkovej dĺžke konania. Na druhej strane je zrejmé, že okresný súd nepostupoval dostatočne pohotovo a efektívne tak, aby negatívne dôsledky vyplývajúce z tejto okolnosti eliminoval na minimum, preto obranu okresného súdu nemožno akceptovať v celom rozsahu. Túto okolnosť však nemožno hodnotiť na ľarchu sťažovateľa.

O neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že vec sťažovateľa nie je ani po jedenástich rokoch od začatia konania právoplatne skončená, čo je už samo osebe z ústavného hľadiska neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010).

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna a aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že v napadnutom konaní došlo k opakovanému prideleniu spisu viacerým zákonným sudcom, čo mohlo prispieť k doterajšej dĺžke konania, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudcu, zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011). V zásade však nejde o takú okolnosť, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietáhov.

Na tomto základe ústavný súd konštatoval, že nečinnosťou a tiež neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza sťažovateľ (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, aby sa aspoň čiastočne znížili dôsledky spôsobené porušením jeho práv podľa ústavy a dohovoru. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje aj na stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd zohľadnil najmä doterajšiu dĺžku namietaného konania – predovšetkým obdobie, v ktorom napadnuté konanie nebolo prerušené, a následne to, že v tomto období bol okresný súd dvakrát nečinný a špecifikovaným spôsobom postupoval neefektívne a nesústredene. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 3 500 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si uplatnil právo na úhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 518,76 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v uplatnenej sume 518,76 € v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 3 úkony právnej služby z toho 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) a jeden úkon právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky (vyjadrenie z 21. septembra 2015) uskutočnený v roku 2015. Ústavný súd takto vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2014 v sume 134 € a za rok 2015 v sume 139,83 (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady niektorých hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 8,04 € za rok 2014 a v sume 8,39 € za rok 2015 (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 432,30 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2015